

LAO TZU
TAO TE CHING

DESTEK YAYINLARI: 1041
FELSEFE: 316

LAO TZU / TAO TE CHING
Orijinal Adı: 道德經

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Devrim Yalkut - Özlem Küskü
Çevirmen: Sefer Guseynov
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Işıl Ilgıt Şimşek
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Aralık 2018
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-520-5

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

**TAO
TE
CHING**
LAO TZU

Çeviren: Sefer Guseynov

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	11
TAO TE CHING	
Lao Tzu.....	21
LAO TZU'YU ANLAMAK	
Han Feizi	73
ERDEMLİ İNSAN.....	73
BOŞLUK HALİ	74
MERHAMET SAHİBİ	75
GÖREV BİLİNCİ	75
RİTÜELİN ANLAMI	76
SAMİMİYET	77
TAO'YU KAYBETMEK	78
SÜS VE SADELİK.....	79
ZITLIKLARIN DÖNGÜSÜ	80

ACELECİ BİLGİ.....	81
YÜCE İNSAN	82
UĞURSUZLUK.....	82
MUTLULUK.....	83
TAO VE DÜZENE UYMAK	84
YOLUNU KAYBETMEK	85
BİLGELİĞE ERMIŞ KİMSE	85
GÖSTERİŞSİZ OLMAK.....	87
KENDİNİ ZORLAMAK	88
RUHSAL GÜÇ	89
ÖNCESİNDEN UYMAK.....	90
ERDEMİN ÇOĞALMASI.....	91
AŞILAMAYACAK ŞEY YOKTUR.....	92
TAO'YU UYGULAMAK	93
İNCE VE KALIN KÖKLER.....	94
İŞLERİ DEĞİŞTİRMEK	95
KÖTÜ RUHLARIN ETKİSİ	96
HALK VE HÜKÜMDAR.....	97

ERDEMİN BİRLEŞMESİ	98
ATLARIN KULLANIMI	100
SAVAŞ ATLARI	101
ARZULARIN ÇOKLUĞU	102
ARZULARIN SINIRI	103
KİŞİSEL ÇIKAR	104
TAO SÜREKLİ DEĞİŞİR.....	105
TAO SAYESİNDE	105
SU VE SİLAH ÖRNEĞİ.....	106
TAO'YU İFADE ETMEK.....	107
ZARARDAN UZAK DURMAK.....	108
CESARETİN KAYNAĞI	110
GELİŞME VE GERİLEME.....	111
ZITLIK VE DÜZEN	111
KANUNLAR.....	112
KAZANMAK VE KORUMAK	113
HAYAT BİLGELİĞİ	114
TAO'NUN ÇEŞİTLERİ	114

DEVLETİN ZAYIFLAMASI.....	115
SOYGUNCULAR.....	116
SAKİN BİR AKIL.....	116
ERDEMİN ÇOĞALMASI.....	117
DÜNYANIN HALİ	118

ÖNSÖZ

ÖNSÖZ

Taoculuk öğretisinin temelini oluşturan *Tao Te Ching* eseri, asırlarca gizemli yazarı ve içeriğiyle dikkatleri üzerine çekmiştir. “İsimsiz” ve “gizli” olan *tao*'yu –evrensel yolu– tarif eden bu kitap, evren ve yaşamın sırlarını açıyor ve “elle tutulamayan, gözle görülemeyen, kulakla duyulamayan” ebedi yasayı olabildiğince sade bir dille tarif ediyor. Lao Tzu'ya kalsaymış, bu kitabı hiç yazmayacaktı, çünkü ona göre: “Bilen konuşmaz, konuşan bilmez.”

Oysa kader, bu bilgeliğin tüm insanlığa açılmasının yolunu bulmuştu.

Lao Tzu “yaşlı bilge” veya “yaşlı çocuk” anlamına gelmektedir ve kendisine sonradan takılan bir isimdir. Milattan önce 6. yüzyılda yaşamış olan Lao Tzu, uzun yıllar boyunca Chou Hanedanlığı'nın saray kütüphanesinde arşivcilik görevinde bulunur. Hükümdar birçok konuda bu bilge filozofun fikrine başvurur ve ona saygı duyardı. İnsanların yanlış şeylere değer verdiğini, bencillikten kurtulamadığını gözlem-

leyen Lao Tzu, zamanla hayal kırıklığına uğrar ve yaşadığı toprakları gizlice terk etmeye karar verir.

Hikâyeye göre, kılık kıyafetini değiştirip saraydan gizlice ayrılan Lao Tzu, hiç kimsenin bilmediği bir yolculuğa çıkar. Chou Hanedanlığı'nın sınırına geldiğinde, sınır kapısı komutanı Ying Shi yaşlı bilgeyi tanır ve ülkeyi terk etmeden önce, bildiklerini yazıya dökmesini talep eder. Lao Tzu bu talebi kabul ederek *Tao Te Ching* (Yolun ve Erdemin Kitabı) adlı eserini kaleme alır. Kitabı bitirip sınır komutanına teslim eden Lao Tzu, efsaneye göre beyaz öküzüne atlayarak yoluna devam eder. Bu olaydan sonra yaşlı bilgeyi bir daha gören olmaz.

Tao Te Ching kitabı zamanla Çin felsefesinin en önemli kaynaklarından biri haline gelmiştir. Çin'de hâkim olan Konfüçyüsçülük, Taoculuk ve Budizm takipçileri arasındaki rekabet nedeniyle, Lao Tzu hakkında her meşrebin işine yarayacak farklı hikâyeler uydurulur. Bu hikâyelerin amacı Lao Tzu'nun evrensel görüşlerini kendi inanç sistemlerine göre yormak ve kendi tarafına çekmektir.

Örneğin Budizm takipçileri Lao Tzu'nun Hindistan'dan gelmiş bir bilge olduğunu ve aslında Buda'nın öğretilerini aktardığını savunmuşlardır. Konfüçyüsçü düşünürler Lao Tzu'nun anlattıklarının Konfüçyüs'ün görüşlerinden farklı olmadığını öne sürmüştür. Taocu aydınlar ise hem Budist-

lerin hem Konfüçyüsçülerin uydurdukları hikâyeleri yalanlamak için kendi fantastik anlatılarına başvurmuşlardır. Lao Tzu'nun ölümünden asırlar sonra bile, şahsiyeti ve eseri etrafında dönen bu rekabetçi oyunlar, aslında *Tao Te Ching*'de yazılanların önemini gözler önüne sermektedir.

Tao Te Ching'in ana konusu *tao* ve *te*'dir, yani yol ve erdemdir. *Tao* “yol” anlamına gelmekle birlikte, Lao Tzu'da evrensel doğa, ebedi yasayı ifade etmektedir. Lao Tzu'ya göre *tao*, ebedi ve erişilmez olan, her şeyi yöneten bir güçtür. Varlıklar insan aklının kavrayamadığı, “isimsiz” ve “yüce” olan bu yasaya göre işler. O bir yasa olmakla birlikte, aynı zamanda bir bilince de sahiptir, ancak hüküm vermez, iyi ya da kötü ayrımı yapmaz. Lao Tzu onu tarif ederken şöyle der: “Her yere yayılmıştır ve sınırsızdır. Başka bir söz bulamadığım için ben ona *yol* diyorum; ona kendimce isim takarken onu yüce diye adlandırıyorum. O çok yücedir – sonu olmayan bir hareket içindedir.”

Analitik düşünce tarzını benimseyen Batı ve İslam dünyası, yorumuna açık olan *tao* kavramı ile ilk tanıştığında, burada kastedilenin Tanrı olduğunu öne sürse de, Lao Tzu *tao* sözcüğüne asla bir şahsiyet atfetmemiş ve hatta onun “göğün sahibinden” de daha önce var olduğunu belirtmiştir: “*Yol*'un içi boştur, ancak faydası tükenmezdir. O çok derindir! Her şeyin en kadim atasıdır. Onu kimin doğurduğunu bilmiyo-

rum, bildiğim tek şey, onun göklerin sahibinden bile daha önce var olduğudur.”

Kitapta evrenin *tao*'su bazen “göksel yol” olarak adlandırılırken, insanın kendi aklına göre icat ettiği yolun evrensel aykırı olduğu vurgulanmaktadır: “Göksel *yol* zenginlerden alıp, aldığını fakirlere vermektedir. İnsanın icat ettiği *yol* ise tam tersini yapar. Fakirlerden zorla alıp, aldığını zenginelere verir.” Lao Tzu'ya göre, evrensel yola uymayan, kendi hırsına ve bencil duygularına yenik düşen kimsenin sonu ölümdür: “*Yol'a* göre hareket etmeyen, zamanından önce mahvolur.”

Lao Tzu'nun eserde sıkça kullandığı *te* sözcüğü erdem anlamına gelmektedir: “Yüce *erdem*'in anlamı sadece *yol'a* uymaktır.” Göksel doğaya göre hareket eden kimsenin, erdeme sahip olacağı ve güce erişeceği yazılmıştır. *Tao*'ya göre hareket etmek ve böylece *te*'ye sahip olmak, insanın huzurlu ve mutlu bir yaşam sürmesinin temeli sayılmaktadır. Anlaşıldığı üzere, *tao*-yol her şeyi kuşatan sonsuz ve evrensel bir yasa iken, onun dünyadaki ve insandaki yansımasına *te*-erdem denmiştir.

Eserde kullanılan bir diğer önemli sözcük *wu-wei*'dir. *Wu-wei* “eylemsizlik” anlamına gelen bir kavramdır. Eylemsizlik, geniş anlamıyla olayları doğal akışına bırakma durumudur, mücadelesiz bekleyiştir, eski tabiriyle teslimiyet ve tevekkül halidir: “Bilge kimsenin *yol'u* – mücadelesiz eylemdir.”

Lao Tzu'ya göre hayat yumuşak ve esnektir. Ölüm ise katı ve serttir. İşte bu yüzden erdem esnekliği, eylemsizliği, merhameti, paylaşımcılığı, sakin ve uyumlu olmayı gerektirmektedir: “İnsanoğlu doğduğu zaman esnek ve zayıftır, oysa ölüm geldiğinde katı ve serttir. Bütün varlıklar doğarken nazik ve güçsüzdür, oysa ölürken kuru ve çürüktür. Katı ve sağlam olan ölmektedir, esnek ve zayıf olan yaşama-ya başlamaktadır.”

Günümüzden yaklaşık 2500 yıl önce yazılmış olan *Tao Te Ching* eseri 5000 adet eski hiyerogliften oluşmaktadır. Lao Tzu'nun hiçbir ek kullanmadan ve bazı sözcükleri atlayarak yazdığı metni yorumlamaya çalışan felsefeciler ve dilbilimciler günümüze kadar tartışagelmiştir. Kitabın tarih boyunca toplam 700 civarında farklı yorumu yapılmakla birlikte, bu yorumların zamanımıza kadar ulaşanlarının sayısı yaklaşık 350 adettir. Çincenin yanı sıra, Japonca yazılmış olan 250 farklı yorumun olduğu da bilinmektedir.

Bu çalışmayı hazırlarken, esas metnin içerisindeki *tao*, *te*, *wu-wei* gibi Çince kelimeler yerine, yol, erdem ve eylemsizlik gibi Türkçe karşılıklarını kullanmayı ve italik yazıtipi ile vurgulamayı daha uygun bulduk. Bunun haricinde, sadece Çin kültürüne hâkim birisinin anlayacağı benzetme ve deyimleri sadeleştirerek Türk okurunun anlayabileceği dille yazdık. Bunun bir örneği olarak, orijinal Çince metinde “beş

renk, beş tat, beş ses” olarak geçen ve aslında “çok fazla renk, tat, ses” anlamına gelen deyimi, Türk okurunun anlayacağı biçimde sadeleştirdik.

Yüzlerce yorumu olan gizemli bir eserin çevirisini hazırlarken, farklı kaynakları, Çinli ve genel olarak Batılı dilbilimcilerin yapmış olduğu çalışmaları incelememiz gerekmiştir. Bunun yanı sıra Doğu felsefesi ile yakından ilgilenmemiz ve bu konudaki tecrübemiz, eserin tercümesinde önemli rol oynamıştır. *Tao Te Ching*'in en geniş yorumları ve farklı dillere yapılmış çevirilerini de göz önünde tutarak, Türk okurunun rahatlıkla okuyup anlayabileceği, en kapsayıcı, sadeleştirilmiş ve Türkçeleştirilmiş bir metin ortaya çıkarılmıştır.

Kitabın ikinci kısmında *Tao Te Ching*'in şerhini içeren Han Feizi adlı bir diğer Çin bilgesinin metnini dikkatinize sunuyoruz. Lao Tzu'nun ölümsüz eseri *Tao Te Ching*'i ve Han Feizi'nin bu metne dair yaptığı şerhi Türk okurlarının beğenisine sunmaktan onur ve mutluluk duyduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Gönlünüzün evrensel *yol ve erdem* ile barışık olması dileğiyle.